

**COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK LİSANSTAN BEKLENTİLERİ**
(*The Expectations of the Students of Geography Master's Degree from
the Master's Degree Programme*)¹

Doç. Dr. Ali BALCI

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Sosyal Alanlar
Eğitimi Bölümü, Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı.
abalci@marmara.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, coğrafya öğretmenliği yüksek lisans programına devam eden ve tamamlayan öğrencilerin yüksek lisanstan beklentilerini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu maksatla amaca uygun olarak hazırlan yarı yapılandırılmış görüşme formu, coğrafya öğretmenliğinde yüksek lisansa devam eden ve tamamlayan öğrencilere uygulanmıştır. Amaçlarımızı gerçekleştirmek için nitel yöntem kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analize tabi tutularak çözümlenmiştir. Bunun sonucunda, öğrencilerin yüksek lisansa başlamadan önceki beklentilerinin eğitim süreci içerisindeki göre farklılaştığı bilgisine ulaşılmıştır. Tespit edilen bulgular yorumlanarak sonuçlandırılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Coğrafyada yüksek lisans, yüksek lisanstan beklentiler.

ABSTRACT

This study prepared to determine the expectations of the students both graduate and still studying in the programme of geography master's degree from this programme. To that end, well-prepared structured interview form conducted for the students who are graduated and studying in the programme. In order to realize our aims quantitative method employed. Obtained findings tested by putting to descriptive analysis. After the study, it was concluded that students' expectations were varying in time before and during studying. Finally, suggestions and comments made about the findings.

Keywords: Master's degree in geography, expectations from master's degree programme.

¹ Bu araştırma, “Küresel Gelişmeler Işığında Lisansüstü Eğitimin Durumu ve Geleceği” (Bişkek, Kırgızistan) konulu I. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi’nde sözlü tebliğ olarak sunulmuş bildirinin genişletilmiş halidir.

1.GİRİŞ

Doğal ve beşeri olaylar arasındaki ilişkiyi kendisine konu edinen coğrafya eğitiminin, Türkiye'deki popülaritesi her geçen gün artırmaktadır. Bu ilgi üniversitelerdeki lisans, yüksek lisans, doktora öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının sayısındaki artışa da doğrudan yansımaktadır (Akkan, 1972; Erinç, 1973 ve 1997; Erol, 1987; Özey, 1998; Koçman, 1999; Kayan, 2000; Tümertekin, 2001; Şahin, 2001; Doğanay, 2002). Coğrafya Öğretmenliğinde yüksek lisans programına artan öğrenci müracaatları karşısında bu eğitimi veren üniversitelerin kontenjanlarını artırma arzusu, farklı üniversitelerin de bu programı açabilmek için başvurularını hızlandırması, bu durumun göstergeleri arasında sayılabilir.

Öğrenci beklentilerine cevap verebilecek bir programın uygulanabilmesi için söz konusu ilginin nedenlerinin ve öğrencilerin beklentilerinin tespit edilmesi ve bu durumun nedenlerinin ve sonuçlarının karşılaştırılması gerekir (Anılan ve diğ., 2005; Aycan ve diğ., 2005; Başer ve diğ., 2005; Korkut, 2001; Öztürk ve Koç, 2001; Karasar, ve diğ., 1999, Pazarlıoğlu ve diğ., 1999). Bu beklentileri belirlemek için hazırlanan bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Coğrafya öğretmenliği yüksek lisans programı öğrencilerinin programdan kişisel, toplumsal, mesleki ve akademik beklentileri nelerdir? Bu programla öğrenciler bu beklentilerini karşılayabilmekte midir?

2. Coğrafya öğretmenliği yüksek lisans programı öğrencilerinin beklentileri hangi kavramlar üzerinde yoğunlaşmaktadır?

3. Öğrenciler yüksek lisans programını sürdürürken ve sonrasında beklentileri değişmekte midir?

4. Yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin yüksek lisans öncesinde ve sonrasındaki beklentilerinin gerçekleşme oranları hangi düzeydedir?

2.YÖNTEM

2.1.Model

Çalışma, nitel araştırma yöntemine göre desenlenmiştir. Bu modelin tercih edilmesinin sebebi, araştırmada odaklanılan coğrafya öğretmenliği yüksek lisans programına devam eden ve bu programı tamamlayan öğrencilerin beklentileri hakkında derinlemesine veriler elde etme arzusudur. Nitel araştırma deseni de sözkonusu amaca imkân sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005; Balcı, 2004; Karasar, 2003; Kuş, 2003).

2.2.Çalışma gurubu

Araştırmanın katılımcılarını, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı coğrafya öğretmenliği programında 2000-2010 yılları arasında yüksek lisans yapmış 14 ve 2010-2011 eğitim - öğretim yılında bu programda derslere devam eden 7 öğrenci olmak üzere toplam 21 kişi oluşturmaktadır.

2.3.Veri toplama ve veri analizi

Araştırmada veri toplamak için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Bunun hazırlamasında ve uygulanmasında uzman görüşü alınmıştır. Çalışmada uzmanlardan üçünün de ittifak ettiği soru ve uygulamalar kullanılmıştır.

Araştırmada, katılımcıların kişisel, toplumsal, mesleki (iş) ve akademik beklentilerini belirlemeye yönelik toplam 12 açık uçlu soruya cevap vermesi istenmiştir.

Çalışma gurubunun beklentileri ile ilgili yazdıkları bilgiler ilgili tablolara aynen yansıtılmıştır. İfadeleri değiştirilmemiştir. Ancak tekrarlardan mümkün olduğunca kaçınılmıştır. Tekrar edilen ifadelerin sadece bir defa yazılmasına özen gösterilmiştir. Fakat yapılan tekrarlar, hazırlanan tablolardaki frekans listesine olduğu gibi yansıtılmıştır.

Görüşme formu, çalışma gurubuna 2011 yılı mart ayının son haftasında uygulanmıştır. Uygulamanın sonuçları değerlendirilerek betimsel bir analize tabi tutulmuştur.

COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK LİSANSTAN BEKLENTİLERİ

3.BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmamıza katılan coğrafya yüksek lisans programı öğrencisi çalışma gurubunun %76,2'si erkek, %23,8'i kadındır. Bunlardan %66,7'si yüksek lisans programını başarıyla tamamlamış, %33,3'ü ise bu programda halen derslere devam etmektedir.

Tablo 1: Öğrencilerin yüksek lisanstan beklentilerinin özellikleri (frekans ve yüzdeleri).

		Beklentilerin			
		Kategori sayısı (f)	Kategori yüzdesi (%)	Sayı (f)	Yüzdesi (%)
Kişisel beklentileri	Yüksek lisansı kazanmadan önceki beklentileri	12	10,5	40	14,7
	Yüksek lisansı kazandıktan sonraki beklentileri	10	8,8	43	15,8
Toplumsal beklentileri	Yüksek lisansı kazanmadan önceki beklentileri	8	7,0	24	8,8
	Yüksek lisansı kazandıktan sonraki beklentileri	13	11,4	22	8,1
Mesleki beklentileri	Yüksek lisansı kazanmadan önceki beklentileri	9	7,9	35	12,9
	Yüksek lisansı kazandıktan sonraki beklentileri	13	11,4	38	14,0
Akademik beklentileri	Yüksek lisansı kazanmadan önceki beklentileri	16	14,0	37	13,6
	Yüksek lisansı kazandıktan sonraki beklentileri	33	28,9	33	12,1
Toplam	Yüksek lisansı kazanmadan önceki beklentileri	45	39,5	136	50
	Yüksek lisansı kazandıktan sonraki beklentileri	69	60,5	136	50
Genel Toplam		114	100	272	100

Çalışma gurubu, yüksek lisanstan beklentilerine ilişkin 114 farklı kategoride toplam 272 görüş beyan etmişlerdir. Bu görüşlerden %30,5'i kişisel, %26,9'u mesleki, %25,7'si akademik, %16,9'u toplumsaldır.

Öğrencilerin coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki beklentilerinin sayılarının birbirine eşit olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1).

3.1. Kişisel beklentiler

Araştırmamıza katılan çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önce 12 farklı kategoride toplam 40 kişisel görüşü, kazandıktan sonra ise 10 farklı kategoride toplam 43 kişisel görüşü olduğu tespit edilmiştir.

a) Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki kişisel beklentileri

Tablo 2: Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki kişisel beklentileri.		
	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Akademik kariyer yapmak. Akademik kariyer yapma üzere ilk adımı gerçekleştirmek. Kariyer yapma. Akademik kariyer beklentisi. Akademik olarak coğrafya eğitimimi devam ettirme. Akademik alanda ilerleme. Akademik bir gelecek. Önemli eserler ortaya koyabilmek, memlekete faydalı araştırmalar yapmak. Yüksek lisansımı başarıyla bitirmek ve doktora programına yerleşmek. Üniversiteye geçmek. Birikimimi daha iyi geliştirebilme. Gelecekte eğitimde yükselmek için kullanmak. Öğrenmeye ve gelişime devam etmek. Akademik bilgi düzeyimin daha yüksek olmasını sağlamak. Mesleki tecrübemi artırma. Kariyer sahibi olmak. Eğitim derecem yükselmesi. Farklı bir alanda uzmanlaşma. Bilimsel araştırmalarla meşgul olmak.</i>	21	52,5
<i>MEB çalışan başarılı bir öğretmen olma. Öğretmen olarak atanmak. Bir öğretmen olarak bir devlet okulunda işe yerleştirilmek. Özür grubu atamasından tayin isteyebilme.</i>	4	10,0
<i>Arkadaş ve akraba çevremde saygınlığımı artırmak. Statü kazanma. Sosyalleşme. Ortam yapma</i>	4	10,0
<i>Ekonomik olanak sağlamak. Seviyeli bir yaşam.</i>	2	5,0
<i>Askerliği tehir ettirmek. Askerlik durumumu ötelemek.</i>	2	5,0
<i>Evlenecek kız bulmak.</i>	1	2,5
<i>Yüksek lisansı kazanmak.</i>	1	2,5
<i>Kendimi yeterli bir kişi olarak tanımlamak.</i>	1	2,5
<i>Önceliğim mesleki hayat olduğundan kişisel beklentilerim arka plandaydı.</i>	1	2,5
<i>Okuldan kopmak istememek.</i>	1	2,5
<i>Yeni insanlar tanımak.</i>	1	2,5
<i>Herkesten farklı bir yol seçmemi sağlayacak koşulları yaratmak.</i>	1	2,5
Toplam	40	100

COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK LİSANSTAN BEKLENTİLERİ

Çalışma gurubunun yüksek lisans programını kazanmadan önceki kişisel beklentilerine ilişkin en fazla tekrarlan beklentisi, ‘akademik kariyer yapma’ ile alakalıdır. Bu beklenti kişisel beklentilerin %52,5’ine karşılık gelmektedir. Bunu ‘milli eğitim bakanlığında (MEB) öğretmen olma’ isteği (%10) ve toplumda saygınlığını artırma (%10) izlemektedir. Ekonomik olanakların iyileştirilmesi (%5), askerliği tehir (%5), okuldan kopmamak (%2,5), yeni insanlar tanımak (%2,5) gibi birçok beklenti de çalışma gurubunun diğer önemli kişisel beklentileri arasında yer almaktadır (Tablo 2).

b) Öğrencilerin yüksek lisansı kazandıktan sonraki kişisel beklentileri

Tablo 3: Öğrencilerin yüksek lisansı kazandıktan sonraki kişisel beklentileri.		
	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Akademik kariyer yapmak. Kariyer yapma. Kariyer sahibi olmak. Akademik hayata doğru bir adım attım. Gelecekte eğitimde yükselmek için kullanmak. Akademik bakış açım değişti. Ufkum arttı, kendi çapımda araştırmalar yapıyorum. Genç olsaydım akademik kariyer düşünürdüm. Akademik çalışma yapan araştırmacı olmak. Mesleki alanda kendimi geliştirmek ve yükselmek. Kademe ilerletmek. İyi bir tez hazırlamak. Yüksek lisansı vaktinde bitirip doktora yapmak. Başarıyla bitirip doktora eğitimine geçmek. Belli bir alanda uzmanlaşarak mesleki tatmin arayışı. Üniversitede girebilme düşüncesi. Bilimsel araştırmalarla meşgul olmak. Uzmanlaşmak zor olduğunu düşünüyorum. Kendimi geliştirme. Öğrenmeye ve gelişmeye devam etmek. Akademik çalışma yapmayı öğrenmek. Akademik olarak coğrafya eğitimimi devam ettirme. mesleki olarak kullanabileceğim tatmin kar bilgiler edindim</i>	24	55,8
<i>Milli eğitim sisteminde kullanmak. milli eğitim bakanlığının (MEB) ilerde getireceği başöğretmen unvanına sahip olmak. MEB’de bir süre devam etmek. istanbul’a tayin edilmek.</i>	4	9,3
<i>Yabancı dil bilgisini geliştirmek. İngilizce engelini geçebilme. dil eğitimi almak.</i>	3	7,0
<i>Daha fazla gelir. Çalışma şartlarımın daha iyi olma beklentisi. Seviyeli bir yaşamım olmadı.</i>	3	7,0
<i>Hava atma, kişisel gelişim sağlamak. Hırslı olma.</i>	3	7,0
<i>Askerliği tehir ettirmek. Askerlik durumum ötelendi.</i>	2	4,7
<i>Arkadaş çevremi genişlemesini ve beni motive edebilecek niteliklere sahip olmasını temin etmek.</i>	1	2,3
<i>Yüksek lisansı kazanınca aslında erişilmez bir şey olmadığını anladım.</i>	1	2,3
<i>Eğitim süresinin biran önce bitmesi.</i>	1	2,3
<i>Yaratılan koşulları kullanmak.</i>	1	2,3
Toplam	43	100

Katılımcıların yüksek lisansı kazandıktan sonraki kişisel beklentilerinin başında, yüksek lisansı kazanmadan önceki beklentilerinde olduğu gibi, akademik kariyer yapma (%55.8) ve milli eğitimde görev alma (%9.3) isteği yer almıştır. Bu beklentileri yabancı dil eğitimi almak (%7), daha fazla gelir (%7), kişisel tatmin (%7) ve askerliği tehir ettirme (%4.7) izlemektedir. Bunlar yanında, arkadaş çevremi genişletmek, yüksek lisansın erişilmez bir şey olmadığını anlamak, eğitimimi bir an önce bitirmek, fırsatları değerlendirmek gibi beklentiler öne çıkmıştır (Tablo 3).

c) Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki kişisel beklentilerindeki değişim

Araştırmamıza katılan çalışma gurubunun yüksek lisansı kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki kişisel beklentileri “Akademik kariyer yapma” üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu beklenti, araştırmamızda fikir beyan edilen tüm kişisel beklentilerin yarısından fazlasına karşılık gelmektedir.

Öğrencilerin yüksek lisansı kazandıktan sonraki kişisel beklentilerinin, kazanmadan önceki kişisel beklentilerinden %3.8 daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin yüksek lisansı tamamladıklarında, yüksek lisansla ilgili kişisel beklentilerinin %71,8’ini karşıladıkları, ancak %18,2’sini ise karşılayamadıkları tespit edilmiştir.

Çalışma gurubunun yüksek lisansı kazanmadan önceki kişisel beklentilerinin %37.2’si, yüksek lisansı kazandıktan sonra değişmiştir. Öğrenciler kişisel beklentilerindeki bu değişimin nedenlerini “yüksek lisansın milli eğitim sisteminin içinde gelire dönüştüğünü fark ettim, yüksek lisansın memurlukta artı bir değer katmadığını gördüm, akademik kariyerin yolunun alan bilgisinden ziyade yabancı dil bilgisinden geçtiğini gördüm, olayları analiz etmeyi öğrendim, Türkiye’de akademik alanda ilerlemenin tek şartının İngilizce bilmek olduğunu öğrendim, bayağı bir emek ve masraf yaptım ama sadece doktora yapmak için gerekli bir aşamayı geçmiş oldum gibi ifadelerle izah etmişlerdir (Tablo 4).

COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK LİSANSTAN BEKLENTİLERİ

Tablo 4: Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki kişisel beklentilerindeki değişimin nedenleri.		
	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Yüksek lisansın milli eğitim sisteminin içinde gelire dönüştüğünü fark ettim (ek derslerde %25 fazla). MEB de ekderse yüzde 25 zamlı ücret ödeniyordu ancak iptal edildi hevesimiz kursağımızda kaldı. Yüksek lisansın memurlukta artı bir değer katmaması.</i>	3	9,7
<i>Akademik kariyerin yolu alan bilgisinden ziyade veya akademik yeterlilikten ziyade yabancı dil bilgisinde geçtiği için dil problemi çözmek gerekti. Ama hala çözemedim. Akademik alanda ilerlemenin Türkiye'deki tek şartının İngilizce bilmek olduğunu öğrenmiş olmam</i>	2	6,5
<i>Öğretmenlik dışındaki zamanımı iyi bir değerlendirme yolu olduğunu fark ettim.</i>	1	3,2
<i>Bayağı bir emek ve masraf yaptım ama akademik olarak bir artışı olmadı. Sadece doktora yapmak için gerekli bir aşamayı geçmiş oldum.</i>	1	3,2
<i>Olayları analiz etmeyi öğrendim.</i>	1	3,2
<i>Üretici bir fert oldum.</i>	1	3,2
<i>Birşeyler yapmak ve araştırmak isteğim arttı.</i>	1	3,2
<i>Okumanın sıkıntılarını yaşadım.</i>	1	3,2
<i>Yüksek lisansı kazandıktan sonra mesleki alanımda kendimi ilertebileceğimi ve geliştireceğimi bunun da beni mutlu ettiğini hissetmeye başladım.</i>	1	3,2
<i>Üniversitede böyle bir imkanın tarafıma sunulmasını sağlayacak sınavda başarı göstermem.</i>	1	3,2
<i>Akademik çalışmaya başlamam.</i>	1	3,2
<i>Düşünce ufkuğumun genişlemesi.</i>	1	3,2
<i>Kariyer yapmak.</i>	1	3,2
<i>Bilimsel tatminlik yerine sosyal ve duygusal tatminlik gerçekleşti.</i>	1	3,2
<i>Yüksek lisans eğitiminin lisans eğitiminden bir farkının olmadığı kanısına vardım.</i>	1	3,2
<i>Eğitim sürecinde uzmanlaşmayı sağlayıcı etki göremiyorum.</i>	1	3,2
<i>Fırsatları zamanında değerlendirmek gerektiğini öğrendim.</i>	1	3,2
<i>Mesleki yoğunluk</i>	1	3,2
<i>Her yaşı daha faydalı olacağını düşündüğüm yerde geçirmek (şimdilik meb'de) adına mesleki mutluluk diyorlar</i>	1	3,2
<i>Kız bulamadım, askerlik yaptıktan sonra evlenmeye karar verdim.</i>	1	3,2
<i>Sosyal aktivitelerin yetersizliği</i>	1	3,2
<i>Demorolize oluş</i>	1	3,2
<i>Kişisel katkının azalması</i>	1	3,2
<i>Süreklilik olmadığından üniversiteye fazla gitmedik</i>	1	3,2
<i>Öğrenme- gelişme devam etti.</i>	1	3,2
<i>Lisansstaki arkadaşlarla birlikte yüksek lisans yapıyoruz.</i>	1	3,2
<i>Akademik çalışma kurallarını öğreniyorum</i>	1	3,2
<i>Tayinim çıktı.</i>	1	3,2
Toplam	31	100

3.2. Toplumsal beklentiler

Araştırmamıza katılan çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önce 8 farklı kategoride toplam 24, kazandıktan sonra ise 13 farklı kategoride toplam 22 toplumsal beklentisi olduğu belirlenmiştir.

a) Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki toplumsal beklentileri

Çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önceki en önemli toplumsal beklentileri ‘saygınlık’tır. Bu beklenti, çalışma gurubunun toplumsal beklentileriyle ilgili tüm görüşlerinin yarısına konu olmuştur. Bununla ilgili olarak “toplumda saygın bir fert olmak, bir basamak yükselerek toplumda iyi bir seviyeye yükselmek, değer görmek, çevremdeki etkinliğimi artırmak” gibi ifadeler kullanılmıştır. Bunun yanında, “coğrafi bilgiyi toplumun ihtiyaçları doğrultusunda kullanmak (%12,5), saygı gören ve faydalı bir öğretmen olmak (%8,3)” gibi istekler de öne çıkmıştır. Bunun yanında yüksek lisanstan hiçbir toplumsal beklentisi olmadığını ileri süren öğrenciler de olmuştur (%12,5) (Tablo 5).

Tablo 5: Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki toplumsal beklentileri		
	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Toplumda saygın bir fert olmak. Değer görme. Saygınlık kazanma. Yüksek lisans yapmış olmanın getirdiği bir özgüvene ve toplumsal saygınlığa ulaşmak. Toplumdaki statümün değişeceğini kariyer sahibi biri olarak bana bakılacağını düşünmüştüm. Statü kazanma. Bir basamak yükselerek toplumda iyi bir seviyeye yükselmek. Söz hakkına sahip olma. Çevremde etkinliğimi arttırabilmek ve örnek teşkil etmek. Sahip olduğum meziyetlerin farkındalığına varılması. Toplumun bir an önce beni daha ileriye taşıma isteği.</i>	12	50,0
<i>Coğrafyanın insanlar arasındaki yanlış bilinirliğini değiştirmek. Çalışma alanıyla ilgili toplumun ihtiyaçlarını gidermek. İlgili alanda çevre bilgilerini aktarmak.</i>	3	12,5
<i>Bir beklentim yok. Hayatımdaki beklentilerimi yüksek lisans öncesi ve sonrası diye kategorize ettiğimi hatırlamıyorum.</i>	3	12,5
<i>İyi bir öğretmen olmak. Toplumda sevilen ve saygı gören ve faydalı bir öğretmen olmak.</i>	2	8,3
<i>Kariyer elde etmek.</i>	1	4,2
<i>Öncelikle daha çok kişisel amaçlara ulaşmak.</i>	1	4,2
<i>Destek.</i>	1	4,2
<i>Daha kaygılı bir durum, yüksek lisans mezunu olmanın getirdiği bir ağırlık söz konusu ama kabul alma veya almama arasındaki derin kaçınmalar bu yerleşikliği bozuyor.</i>	1	4,2
Toplam	24	100

COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK LİSANSTAN BEKLENTİLERİ

b) Öğrencilerin yüksek lisansı kazandıktan sonraki toplumsal beklentileri

Çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazandıktan sonraki en önemli toplumsal beklentileri de saygınlıktır. Ancak bu beklentinin oranı %50'den %36,4'e gerilemiştir. Öğrenciler toplumsal saygınlıkla ilgili beklentilerini "toplumsal saygınlığı artırmak, daha iyi bir statü elde etmek" şeklindeki ifadelerle dile getirdikleri görülmüştür. Bunu kariyer yapmakla ilgili "toplumda sevilen, saygı gören ve faydalı bir akademisyen olmak" türünde ifadeler izlemiştir. Katılımcıların bu beklentileri arasında "toplumun faydalanacağı çalışmalara önem vermeye başladım" gibi açılımlarına da rastlanmıştır (Tablo 6).

Tablo 6: Öğrencilerin yüksek lisansı kazandıktan sonraki toplumsal beklentileri	f	%
<i>Yüksek lisans yapmış olmanın getirdiği bir özgüvene ve toplumsal saygınlığa ulaşmak. Daha iyi bir statü elde etmek. Yeni statüler kazanmak. Kazanılan statüyü korumak. Toplum tarafından çalışmalarına kolaylık tanınması. Saygınlığı arttırmak. Söz sahibi olmak. Bir basamak yükselerek toplumda iyi bir seviyeye yükselmek.</i>	8	36,4
<i>Toplumda sevilen ve saygı gören ve faydalı bir akademisyen olmak. Kariyer elde etmek. Akademik kariyeri sürdürüp daha iyi bir sosyal konum elde etmek.</i>	3	13,6
<i>Yüksek lisans yaptığımı söylediğimde bir saygınlık ibaresi pek görmedim.</i>	1	4,5
<i>Kazandıktan sonra topluma yön verebileceğimi ve bilimsel bilgi düzeyimle çevremdekileri etkilediğimi düşünüyorum.</i>	1	4,5
<i>Çevremde daha iyi bir öğretmen izlenimi bırakmak.</i>	1	4,5
<i>Yüksek lisansı kazandıktan sonra biraz daha saygın coğrafyacı olmayı hak ettiğimi düşünür oldum.</i>	1	4,5
<i>Kişisel beklentilerin yanında toplumun faydalanacağı çalışmalara önem vermeye başladım.</i>	1	4,5
<i>Çalışma alanımın toplum için önem taşıdığını düşünerek mesleğime uygun daha verimli çalışma prensipleri geliştirdim.</i>	1	4,5
<i>Artık eskisi kadar hırslı değilim çünkü ilerleyen yaşa bağlı olarak farklı planlar ortaya çıkıyor.</i>	1	4,5
<i>İlgili alanda çevreme bilgilerimi aktarmak.</i>	1	4,5
<i>Destek.</i>	1	4,5
<i>Başarılı bir şekilde tamamlayarak benden beklentisi olanları mahcup etmemek.</i>	1	4,5
<i>Coğrafyanın insanlar arasındaki yanlış bilinirliğini değiştirmesem dahi bu yolda çaba sarfetme.</i>	1	4,5
Toplam	22	100

c) Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki toplumsal beklentilerindeki değişim

Çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki en önemli toplumsal beklentisi ‘saygınlık’ kavramı üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu beklenti yüksek lisansı kazanmadan önceki beklentilerinin %50’sine, kazandıktan sonraki beklentilerinin de %36,4’üne tekabül etmektedir.

Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki toplumsal beklentilerinin, kazandıktan sonraki toplumsal beklentilerinden daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrenciler, coğrafya yüksek lisans programını tamamladığında, yüksek lisansı kazanmadan önceki toplumsal beklentilerinin %60,9’unu karşıladığı tespit edilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki toplumsal beklentilerindeki değişimin nedenleri		
	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Kariyerin de çok fazla etkili olmadığını anladım.</i>	1	6,3
<i>Toplum, kısmen akademik çalışma yapılmasından dolayı bilimsel yeterlik konusunda saygı duymaya başladı.</i>	1	6,3
<i>Yinede akademik bir seviye için gerekli bir aşamayı geçmenin onurunu hissediyorum.</i>	1	6,3
<i>Yüksek lisansı kazandıktan sonra çevremden olumlu tepkiler aldım. Bu da beni dış dünyaya daha açık ve bilimsel araştırmalara olan merakımı kat kat arttırmıştır.</i>	1	6,3
<i>Beklentilerimi elde edemedim.</i>	1	6,3
<i>Bir çalışma üzerinde olmam ve bu konuya çevremde duyarlı birimlerin varlığını bilerek kendimi rahat hissetme arayışı.</i>	1	6,3
<i>Hakikaten toplumda yüksek lisans yapanlara karşı bir alaka olduğunu gördüm. Önemli bir iş yaptığımızı zannediyorlar. Doktora yapmadan yüksek lisansın bir anlam ifade etmediğini fark ettim.</i>	1	6,3
<i>Akademik çalışma güven verdi.</i>	1	6,3
<i>Çalışmalarımın topluma daha fazla yarar getireceğine inancımın artması.</i>	1	6,3
<i>Hayal ile gerçek arasındaki derin farklar.</i>	1	6,3
<i>Gerekli değer verildiğine inanmıyorum.</i>	1	6,3
<i>Emeklerimin kariyer sahibi birinin iki dudağı arasında olduğunu düşünüyorum.</i>	1	6,3
<i>Para kazanmanın statü kazanmadan daha önemli olduğuna artık inanıyorum.</i>	1	6,3
<i>Beklentilerim doğru yönde ve olumlu sonuçlandı.</i>	1	6,3
<i>Önyargılar değiştirmenin çok zor olduğunu anladım.</i>	1	6,3
<i>Pes etmenin hiçbir fayda vermeyeceğini bildiğim için ufak da olsa ilerleme kaydetmeye çalışma.</i>	1	6,3
Toplam	16	100

COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK LİSANSTAN BEKLENTİLERİ

Çalışma gurubunun yüksek lisansı kazanmadan önceki toplumsal beklentilerinin %39,1'i yüksek lisansı kazandıktan sonra değişmiştir. Öğrenciler kişisel beklentilerindeki bu değişimin nedenlerini “*kariyerin toplumda çok fazla etkili olamadığını anladım. Toplum, bilimsel yeterlik konusunda saygı duymaya başladı. Yüksek lisansı kazandıktan sonra çevremden olumlu tepkiler aldım. Artık para kazanmanın statü kazanmadan daha önemli olduğuna inanıyorum*” gibi ifadelerle açıklamışlardır (tablo 7).

3.3. Mesleki (iş) beklentileri

Araştırmamıza katılan çalışma gurubunun, coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önce meslekle ilişkili 9 farklı kategoride toplam 35 görüşü olduğu tespit edilmiştir. Bu programı kazandıktan sonra ise öğrencilerin meslekle ilgili bu beklentilerinin sayısının arttığı görülmüştür. Bu sayı 13 farklı kategoride toplam 38 beklentiye yükselmiştir.

a) Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki mesleki beklentileri

Tablo 8: Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki mesleki (iş) beklentileri		
	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>İdealist bir öğretmen olmak. İyi bir öğretmen olabilmek. Herhangi bir ilde öğretmen olabilmek. Mesleki tecrübemi artırma. Meslek içinde daha üst statü (uzm ögr). Uzman öğretmenlik. Dershane ve MEB de geçerli bir başarı belgesi olması. Edindiğim bilgiyi öğretmenlik hayatımda uygulayabilmek. Mesleğinde iyi bir öğretmen olabilmek. Mesleki yaşamımda ayrıcalık. Yapacağım işte başarılı olma. Lisede coğrafya öğretmneliği. MEB de çalışmak. İyi bir eğitimci düşüncesiyle çalışıyordum ve bunun karşılığı iyi bir kurumda çalışmamın hakkım olduğunu düşünüyordum. Öğrenciler için daha faydalı olmamızı sağlaması. Öğretmen olarak bizleri geliştirmesi. Okulda öğrencilerime de bu tür çalışmalarla ilgili bilgi verebilmek. Atandığım işi en iyi şekilde yapmak.</i>	18	51,4
<i>Saygınlık kazanma. Mevki makam sahibi olma. Statü. Görevde yükselme.</i>	4	11,4
<i>Daha rahat bir ortamda çalışma. Sosyal güvencelerimin olması. İşte devamlılığın olması.</i>	3	8,6
<i>İyi bir gelir elde etme. Zamlı ek ders.</i>	2	5,7
<i>Yüksek lisansı kazanmadan önce yüksek lisansımı bitirdiğimde Anadolu'daki herhangi bir üniversiteye yerleşeceğimi düşünmüştüm. Araştırma görevlisi olmak ve alanımda yükselmek. İşimi bilimsel bir merkezde yapma.</i>	2	5,7
<i>Lisans eğitimim sonrasında değişen ya da gelişen bilgileri öğrenmek. Bilgi.</i>	2	5,7
<i>Mesleki hayatımda farklılık yaratmak. Farklı iş alanlarına geçebilmek.</i>	2	5,7
<i>Mesleki bir beklentim yoktu.</i>	1	2,9
<i>Eğitim bilimleri, araç-gereç kullanımı ve arazi çalışmaları konularında bizi aydınlatmaları.</i>	1	2,9
Toplam	35	100

Çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önceki en önemli mesleki beklentisi öğretmen olmaktır (%51,4). Bunu makam ve mevki sahibi olma (%11,4), rahat bir ortamda çalışma (%8,6) gibi beklentiler izlemektedir. Çalışma gurubunun mesleki beklentileriyle ilgili geri kalan %28,6 oranındaki beklentisi ise “iyi bir gelir elde etme, üniversiteye yerleşme, gelişen bilgileri öğrenme, farklı iş alanlarına geçebilme” gibi ifadelerden müteşekkildir (Tablo 8).

b) Öğrencilerin yüksek lisansı kazandıktan sonraki mesleki beklentileri

Tablo 9: Öğrencilerin yüksek lisansı kazandıktan sonraki mesleki beklentileri		
	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Gelecekte bu eğitimin bir şekilde beni iyi yerlere taşıyabileceği beklentisi. Yüksek lisansı kazandıktan sonra bir an önce yüksek lisansı bitirip kariyer sahibi biri olarak iş teklifi almak. Başarı. Bir işe yerleşmede öncelik tanınması. Yapacağım işte verimin artması ve benim dışımda alternatiflere başvurulma ihtimalini azaltmak. İşte devamlılık. Bulduğum iş alanında iyi olmak. Görevde yükselme. Statü. Alanımda en iyi yerlere gelmek.</i>	10	26,3
<i>Üniversiteye geçebilmek. Üniversitede çalışmak. Üniversitede iyi bir akademisyen olabilmek ya da bulunduğum MEB ortamında farklı alanlarda kendimi geliştirmek. Araştırmacı ve akademisyen olmak. Araştırmacı olma. Bir eser ortaya koyma. Yenilikler peşinde olma. İşimi bilimsel bir merkezde yapma.</i>	8	21,1
<i>Uzman öğretmen olmak. İstanbulda bir yerde öğretmenlik yapmak. Edindiğim birikimi mesleğimde kullanmak. Dershane ve meb de geçerli bir başarı belgesi olması. Yüksek lisansta uyguladığım programları meslek hayatımda da kullanabilme isteği. Öğrenciler için daha faydalı olmamızı sağlaması. öğretmen olarak bizleri geliştirmesi.</i>	7	18,4
<i>Yüksek gelir. Yayın, ders vb konularda para kazanmak. Maaşımda belirgin bir şekilde ücret artma isteği.</i>	3	7,9
<i>Daha rahat bir ortamda çalışma. Çalışma alanımı değiştirmek.</i>	2	5,3
<i>Pek değişen bir durum ve ayrıcalık olmadı. Statü değişimi pek olmadı.</i>	1	2,6
<i>Sosyal güvenceler.</i>	1	2,6
<i>Mesleki beklentim yok.</i>	1	2,6
<i>Öğrendiğim bilgileri uygulamak.</i>	1	2,6
<i>Bilgi.</i>	1	2,6
<i>Mesleki tecrübem arttı.</i>	1	2,6
<i>Eğitim bilimleri, araç-gereç kullanımı ve arazi çalışmaları konularında bizi aydınlatmaları.</i>	1	2,6
<i>Öğrencilerimle yaptığımız çalışmalarda faydasını görüyorum.</i>	1	2,6
Toplam	38	100

**COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK
LİSANSTAN BEKLENTİLERİ**

Çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önceki en önemli mesleki beklentileri 'öğretmen olmak' iken, kazandıktan sonraki en önemli mesleki beklentileri, 'bu eğitimin gelecekte insanları iyi bir işe taşıyabileceği' beklentisi (%26,3) olmuştur. Bunu üniversiteye geçebilmek (%21.1), öğretmen olmak (%18,4), yüksek gelir (%7.9), rahat bir ortamda çalışma (%5.3) gibi beklentiler izlemiştir. Ayrıca "Mesleki beklentim yok. Statü değişimi olmadı. Değişen bir durum ve ayrıcalık olmadı" ifadelerine de yer verilmiştir (Tablo 9).

c) Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki mesleki beklentilerindeki değişim

Katılımcıların coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önceki en önemli beklentisi öğretmen olmak iken (%51,4), bu beklenti yüksek lisansı kazandıktan sonra üçüncü sıraya (%18,4) gerilemiştir. Çalışma gurubunun yüksek lisansı kazandıktan sonraki en önemli mesleki beklentisi bu eğitimin gelecekte insanları iyi bir işe taşıyabileceği beklentisi (%26,3) olmuştur.

Çalışma gurubunun yüksek lisansı kazandıktan sonraki mesleki beklentilerinin sayısı kazanmadan öncekilere göre daha fazladır.

Öğrenciler coğrafya yüksek lisansı programını tamamladığında, yüksek lisansı kazanmadan önceki mesleki beklentilerinin %71,4'ünü gerçekleştirdiği, %28,6'sını ise gerçekleştiremediği belirlenmiştir.

Çalışma gurubunun yüksek lisansı kazanmadan önceki mesleki beklentilerinin %42,9'u yüksek lisansı kazandıktan sonra değişmiştir. %57,1'i ise aynı kalmıştır. Yani değişmemiştir. Öğrenciler kişisel beklentilerindeki değişimin nedenlerini "Dershane ve MEB de önemsenmemesi, yine lisede çalışıyor olmam, ortaya konan şeylerin değerinin olmaması, hevesimin kırılması" gibi ifadelerle izah etmişlerdir (Tablo 10).

Tablo 10: Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki mesleki beklentilerindeki değişimin nedenleri		
	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Dershane ve MEB de önemsenmediğini fark ettim.</i>	1	5,0
<i>Akademik yaşamda doktoranın asıl kabul edilmesi.</i>	1	5,0
<i>Yine lisedeyim.</i>	1	5,0
<i>Yüksek lisans yapan biri olarak çalıştığım kurumlardan olumlu tepkiler aldım.</i>	1	5,0
<i>Sadece akademik kariyer veya sosyal konum yeterli olmuyor. Sosyal konum para + diğer unsurlarla paraleldir.</i>	1	5,0
<i>Yüksek lisans yapan birisi olarak o günün şartlarında istisnai olmam ve bu durumun halet-i ruhiyemde oluşturduğu rahatlık.</i>	1	5,0
<i>Yüksek lisans yaptığım yerden uzaklaşmamak.</i>	1	5,0
<i>Yüksek lisansı kazandıktan sonra kendini geliştirebilme ve farklı alanlarda kariyer yapabilme şansının artması.</i>	1	5,0
<i>Kendimi geliştirmek.</i>	1	5,0
<i>Mesleğimde daha iyi olmak.</i>	1	5,0
<i>Mesleki beklenti anlamında arada çok fazla fark yok ama “ne de olsa master yaptım ve bana daha da önem vermeliler” gibi bir duygunun oluştuğunu itiraf edebilirim. Bunun sebebi yüksek lisansın verdiği bilimsel özgüven olabilir.</i>	1	5,0
<i>Farklı bilgiler öğrendim.</i>	1	5,0
<i>Çalıştığım kurumun beklentilerimi karşılamaması.</i>	1	5,0
<i>Bulduğum iş alanının daha tatminkâr olduğunu fark ettim.</i>	1	5,0
<i>Kanuni bir takım hakların azalması.</i>	1	5,0
<i>Y.lisansın bir şey katacağına olan inancımın azalması.</i>	1	5,0
<i>Ortaya konan şeylerin gerekli değeri görmemesi.</i>	1	5,0
<i>Hevesimin kırılması.</i>	1	5,0
<i>Çünkü milli eğitimde uzun vadeli hedef koyamayacağımı anladım. Uygulamalar kanunlar devamlı değişiyor ve birçoğu da ilgisiz mahkemeler tarafından durduruluyor.</i>	1	5,0
<i>Yüksek lisans yapmaya hak kazanmış olmak.</i>	1	5,0
Toplam	20	100

3.4. Akademik beklentiler

Araştırmamıza katılan çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önce akademik beklentileriyle ilişkili 16 farklı kategoride toplam 37 görüşünün olduğu belirlenmiştir. Bu rakamın öğrencilerin coğrafya yüksek lisans programını kazandıktan sonra ise 33 farklı kategoride toplam 33 beklentiden teşekkül ettiği tespit edilmiştir.

COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK LİSANSTAN BEKLENTİLERİ

a) Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki akademik beklentileri

Tablo 11: Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki akademik beklentileri		
	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Farklı hocalardan farklı akademik kazanımlar elde etmek. Uzman hocalardan dersler görmek. Öğretim görevlilerinin derslere girmeleri ve öğrenciyi dikkate almaları ve öğrenci sayısının az olmasından dolayı öğrenci ile daha yakın olmaları. Öğretim görevlileri yeterli olması. Öğretim üyelerinin yeterli sayıda ve donanımda olacağı. Kariyerli öğretim elemanları.</i>	6	16,2
<i>Akademik araştırmayı öğreten dersler. Ders içeriğinin uygulamaya yönelik olması. Ders konularında yeteri kadar bilgili olmak. Aktif bir eğitim olarak coğrafya eğitimindeki her türlü olumlu yaklaşımı öğrenebilmek. Klasik coğrafya öğretim yöntemlerinin yerine daha uygun olan yöntemleri kullanmak.</i>	5	13,5
<i>Araştırma görevlisi olabilmek. Yüksek lisansın sonra doktora devam edebilmek. Mümkünse liseden üniversite hocalığına geçebilmek. Öğrenci sayısındaki fazlalığa paralel olarak öğretim elemanı sayısının da artırılmaya çalışılması. Yeni açılan üniversite sayılarının artışına paralel olarak öğretim elemanı ihtiyacı olacağı için buna hazırlanmak.</i>	5	13,5
<i>Alanımda teknoloji kullanımını öğrenmek. Teknolojik imkanlar. Eğitim alanındaki yenilikleri doğru kanaldan öğrenmek. CBS gibi bilgi teknolojilerini kullanabilmek.</i>	4	10,8
<i>Kendi alanımdaki akademik yayınları takip edebilmek. Kütüphanelerden üst düzey yararlanmanın yollarını araştırmak. Bir çok eser ve araştırmayı inceleme imkanı ve yöntemini bulmak. Yüksek lisansımı başarıyla bitirmek ve gerekli araştırmaları özenle yapmak.</i>	4	10,8
<i>Sahip olduğum imkanlar ile alanımda kendimi geliştirmek. Daha donanımlı bir coğrafya öğretmeni olmak. Kendimi alanımda daha da uzmanlaştıracak, bana ufuk açacak bir ders ve çalışma ortamı.</i>	3	8,1
<i>Öğretim elemanlarının daha çok yaşama dönük eğitilerek sosyal yeterliliklerinin artırılması.</i>	1	2,7
<i>Özel bir beklentim yok.</i>	1	2,7
<i>Eğitim derslerinde bilgi sahibi olmak.</i>	1	2,7
<i>Deneyim kazanma.</i>	1	2,7
<i>Eğitim için uygun şartların sağlanacağını düşünmekteyim.</i>	1	2,7
<i>Ders yoğunluğu.</i>	1	2,7
<i>Dolu dolu bir müfredat.</i>	1	2,7
<i>Araştırmacı eğitim.</i>	1	2,7
<i>Derslerin daha verimli geçmesini umuyordum.</i>	1	2,7
<i>Görselliği ön plana çıkarmak.</i>	1	2,7
Toplam	37	100

Çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önceki en önemli akademik beklentisi farklı akademik kazanımlar elde etmektir (%16.2). Bunu derslerin araştırmaya ve uygulamaya yönelik olması (%13.5), üniversite hocasına geçebilmek (%13.5), alanımda teknoloji kullanımını öğrenmek (%10.8), akademik yayınları takip edebilmek (%10.8), donanımlı bir coğrafya öğretmeni olmak (%8.1), deneyim kazanmak (%2,7) gibi farklı beklentiler izlemektedir (Tablo 11).

b) Öğrencilerin yüksek lisansı kazandıktan sonraki akademik beklentileri

Çalışma gurubunun, coğrafya yüksek lisans programını kazandıktan sonraki akademik beklentilerini “dil şartının kaldırılması ve her isteyen rahatlıkla doktora yapabilmesi, doktora ve devamında yayınlar yaparak akademik çalışmaya devam edilmesi, farklı akademisyenleri tanıma, araştırma yapma ve eser yazma metodolojisini öğrenme, verilen ödevlerin pratikte yarar sağlayıcı özelliğe sahip olmasına özen gösterme, coğrafyayı eğiterek öğretme, ders etkinliklerini uygulama fırsatı bulma, eğitim sürecinde ders içeriklerini düzenleme, dokümanların yetersizliğini giderme, teknoloji kullanımını artırma, müfredatın zayıflığını giderme, görselliği ön plana çıkarma, öğretim elamanlarının azlığını ve niteliğini telafi etme” şeklinde özetlenebilir (Tablo 12).

Tablo 12: Öğrencilerin yüksek lisansı kazandıktan sonraki akademik beklentileri		
	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Dil şartının kaldırılması ve her isteyen rahatlıkla doktora yapabilmesi.</i>	1	3,1
<i>Doktora programına kabul edilmeye yetecek puanı almam için gerekli İngilizce öğrenme ortamının hazırlanması</i>	1	3,1
<i>Doktora ve devamında yayınlar yaparak akademik çalışmaya devam edilebilmesi.</i>	1	3,1
<i>Farklı akademisyenleri tanıma.</i>	1	3,1
<i>Çok farklı bakış ve alanlar hakkında bilgi sahibi olma.</i>	1	3,1
<i>Araştırma yapma ve eser yazma metodolojisini öğrenme.</i>	1	3,1
<i>Eğitime yönelik derslerin artırılması.</i>	1	3,1
<i>Ders içerikleri ve derse giren öğretim elemanları yeterli idi. Fakat kullanılan araç gereç daha fazla olmalıydı.</i>	1	3,1
<i>Genel olarak hocalarımın verdiği eğitimden memnun kaldım. Özellikle lisans dönemindeki bölüm hocalarımızla yüksek lisansa devam etmek bize</i>	1	3,1

COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK LİSANSTAN BEKLENTİLERİ

<i>daha fazla katkı sağladığımı düşünmekteyim. Eğitimde sürekliliğin böylece sağlandığını düşünüyorum.</i>		
<i>Derslerin isimleri ile içeriklerinin örtüşür şekilde verimli geçmesi.</i>	1	3,1
<i>Verilen ödevlerin pratikte yarar sağlayıcı özelliğe sahip olması.</i>	1	3,1
<i>Az sayıdaki öğrenci grubu ile öğretim elemanlarından daha fazla istifade etmek.</i>	1	3,1
<i>Üniversite bünyesinde istihdam edilebilmek.</i>	1	3,1
<i>Coğrafyayı eğiterek öğretme.</i>	1	3,1
<i>Daha fazla bilgi sahibi olma.</i>	1	3,1
<i>Ders etkinliklerini uygulama fırsatı bulma.</i>	1	3,1
<i>Öğretim elemanlarının yeterlilikleri çoğunlukla kendi isteği ve çalışmaları doğrultusunda gelişme gösteriyor. Dışarıdan yapılan yardımların etkili olması öğretim elemanının istek ve arzularına göre değişmesi.</i>	1	3,1
<i>Eğitim sürecinde ders içerikleri, öğretim elemanları sayısı ve dokümanlar yetersiz. Bunları giderme.</i>	1	3,1
<i>Öğretim üyeleri sayı ve nitelik olarak yetersiz. Ayrıca öğrenciye bakış açıları lisanstakinden farksız. Bunları onarma.</i>	1	3,1
<i>Eğitim alanındaki yeniliklerin uygulamalarını atturmak.</i>	1	3,1
<i>Alanımda teknoloji kullanımını arttırmak.</i>	1	3,1
<i>Öğretim elemanlığı.</i>	1	3,1
<i>Müfredatın zayıflığını giderme.</i>	1	3,1
<i>Öğretim elemanlarının azlığını telafi.</i>	1	3,1
<i>Zamanın yetersizliğini azaltma.</i>	1	3,1
<i>Lojistik desteğin artırılması.</i>	1	3,1
<i>Sadece yüksek lisansı bitirebilmek.</i>	1	3,1
<i>Tezimi yazabilmek.</i>	1	3,1
<i>Yeterince uygulamaya tabi olama.</i>	1	3,1
<i>Yeni açılan üniversite sayılarının artışına paralel olarak öğretim elemanı ihtiyacı olacağı için buna hazırlanmak.</i>	1	3,1
<i>Klasik coğrafya öğretim yöntemlerinin yerine daha uygun olan yöntemleri kullanmak.</i>	1	3,1
<i>Görselliği ön plana çıkarmak.</i>	1	3,1
Toplam	32	100

c) Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki akademik beklentilerindeki değişim

Çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önceki en önemli akademik beklentisi farklı akademik kazanımlar elde etmektir. Öğrencilerin yüksek lisans programını kazandıktan sonraki akademik beklentileri ise çok fazla çeşitlilik göstermektedir. Her bir beklenti kendine mahsus ifadelerden oluşmaktadır.

Katılımcıların yüksek lisansı kazanmadan önceki akademik beklentilerinin sayısı, kazandıktan sonrakilerinin sayısından daha fazladır.

Öğrenciler, coğrafya yüksek lisans programını tamamladıklarında; yüksek lisansı kazanmadan önceki akademik beklentilerinin %46,7'sini karşıladıkları tespit edilmiştir.

Tablo 13: Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki akademik beklentilerindeki değişimin nedenleri		
	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Öğretim görevlilerinin büyük oranda öğrencilerle ilgilenmeleri.</i>	1	4,2
<i>Birçok farklı hocadan akademik çalışmaya dair dersler görmemiz.</i>	1	4,2
<i>Üniversite ortamında uzmanlarla çalışmak.</i>	1	4,2
<i>Farklı dersler ve çalışmalara katılmak.</i>	1	4,2
<i>Kendimi yetiştirme mecburiyeti gördüm.</i>	1	4,2
<i>Daha çok öğrenmek için daha çok çalışma ve eser ortaya koymayı edindim.</i>	1	4,2
<i>Yüksek lisansı kazandıktan sonra bilimsel alanda daha fazla kendimi geliştirmem gerektiğini, böylelikle kararlı ve kendinden emin biri olarak bir üst programa yerleşmem gerektiğini anladım.</i>	1	4,2
<i>Günün şartlarında fiziki coğrafyanın popülaritesinin yüksekliği ve bu alanda yüksek lisans yapıyor olmanın imkânlarını üst düzey kullanma arayışı.</i>	1	4,2
<i>Yüksek lisans derslerinde bakış açımın değişmesi.</i>	1	4,2
<i>İngilizce olmadan akademik ilerlemenin mümkün olmaması.</i>	1	4,2
<i>Yabancı dil eğitimi almadığım için kendimi yeterli görmemem.</i>	1	4,2
<i>Yüksek lisans öğrencisinin daha çok bireysel çalışmalara yönlendirilmesi.</i>	1	4,2
<i>Bölümde bilgi teknolojilerini kullanabilme ve öğretebilme imkânlarının olmaması.</i>	1	4,2
<i>Üniversitelerin ve Coğrafya bölümlerinin olanaklarının sınırlı olması.</i>	1	4,2
<i>Eğitim ve araştırma için gerekli olan kaynakların az oluşu ve ulaşmadaki zorluklar nedeni ile Türkiye'deki akademik eğitimin gerçek hedeflere ulaşamayacağını düşünme.</i>	1	4,2
<i>Öğretim üyelerinin yeterliliklerinin sorgulanması ve daha fazla kaynak aktararak nitelik ve sayılarında iyileştirilmeye gidilmesinin gerekliliği.</i>	1	4,2
<i>Farklı uygulama örneklerini görme.</i>	1	4,2
<i>Akademik kariyerin önündeki kişisel ve toplumsal engeller.</i>	1	4,2
<i>Prosedür uygulamalarının performansı düşürmesi.</i>	1	4,2
<i>Gerek hocaların gerekse bizlerin zaman problemi.</i>	1	4,2
<i>Müfredatın gelişigüzel hazırlanışı.</i>	1	4,2
<i>Hakedilen saygınlık ve maddiyatın karşılanamaması.</i>	1	4,2
<i>Üniversitede fazla çalışma yapmamamız.</i>	1	4,2
<i>Yoğun iş hayatı beklentilerimi istediğim düzeyde karşılamamın önünü kapatması.</i>	1	4,2
Toplam	24	100

COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK LİSANS BEKLENTİLERİ

Çalışma gurubunun yüksek lisansı kazanmadan önceki akademik beklentilerinin %53,3'ü yüksek lisansı kazandıktan sonra değişmiştir. Öğrenciler kişisel beklentilerindeki bu değişimin nedenlerini “Öğretim görevlilerinin büyük oranda öğrencilerle ilgilenmeleri, akademik çalışmaya dair dersler almaları, farklı dersler ve çalışmalara katılmak, bölümde bilgi teknolojilerini kullanabilme ve öğretebilme imkânlarının olmaması, olanaklarının sınırlı olması, eğitim ve araştırma için gerekli olan kaynakların az oluşu, öğretim üyelerinin yeterlilikleri ve sayılarında iyileştirilmeye gidilmemesi, akademik kariyerin önündeki kişisel ve toplumsal engeller, müfredatın gelişigüzel hazırlanışı, hak edilen saygınlık ve maddiyatın karşılanamaması” gibi açıklamalarla izah etmeye çalışmışlardır (Tablo 13).

4.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

4.1.Sonuçlar

Coğrafya öğretmenliği yüksek lisans programına devam eden ve tamamlayan öğrencilerin beklentilerini tespit etmeye yönelik bu uygulamada elde edilen bulgulardan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcılar, yüksek lisansı kazanmadan ve kazandıktan sonraki beklentileriyle ilgili 114 farklı kategoride toplam 272 görüş beyan etmişlerdir. Bunların %30,5'i kişisel, %26,9'u mesleki, %25,7'si akademik, %16,9'u toplumsaldır. Bu beklentilerinin yarısı, yüksek lisans programını kazanmadan önceki döneme ait beklentilerden, diğer yarısı da yüksek lisansı kazandıktan sonraki döneme ait beklentilerden oluşmaktadır.

Çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önce 12 farklı kategoride toplam 40 kişisel görüşü, kazandıktan sonra ise 10 farklı kategoride toplam 43 kişisel görüşü olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki kişisel beklentilerinin %52.5'i, kazandıktan sonraki kişisel beklentilerinin %55.8'i “akademik kariyer” ile alakalıdır. İkinci önemli kişisel beklentileri de “öğretmen olabilmek” ile ilgilidir. Çalışma gurubunun kişisel beklentileri yüksek lisansı kazandıktan sonra %3.8 oranında artmıştır. Öğrencilerin yüksek lisansı kazanmadan önceki kişisel beklentilerinin %37.2'si yüksek lisansı kazandıktan sonra değişmiştir. Katılımcılar yüksek lisans yapmakla, yüksek lisansla ilgili kişisel

beklentilerinin %71,8'ini karşılamışlardır. Yüksek lisansı kazanmadan başlayan kişisel beklentilerinin %18,2'si ise yüksek lisansı tamamladıkları halde bile gerçekleşmemiştir.

Araştırmamıza katılan çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önce 8 farklı kategoride toplam 24, kazandıktan sonra 13 farklı kategoride toplam 22 toplumsal beklentisi olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önceki ve kazandıktan sonraki en önemli toplumsal beklentileri “toplumda saygınlıktır”. Bu beklenti, yüksek lisansı kazanmadan önceki tüm beklentilerinin %50'sine, kazandıktan sonraki beklentilerinin ise %36,4'üne karşılık gelmektedir. Katılımcıların yüksek lisansı kazanmadan önceki toplumsal beklentileri, kazandıktan sonraki toplumsal beklentilerinden %4.4 daha fazladır. Çalışma gurubunun yüksek lisansı kazanınca, yüksek lisansı kazanmadan önceki toplumsal beklentilerinin %39,1'i değişmiştir. Öğrencilerin yüksek lisans yapınca, yüksek lisansı kazanmadan önceki toplumsal beklentilerinin %60,9'unu karşıladıklarını beyan ettikleri belirlenmiştir.

Araştırmamıza katılan çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önce 9 farklı kategoride toplam 35 mesleki (iş) beklentisi olduğu tespit edilmiştir. Bu programı kazandıktan sonra ise mesleki beklentisine ait 13 farklı kategoride toplam 38 görüşü olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önceki en önemli beklentileri “öğretmen olmak” (%51,4) iken, bu beklentileri yüksek lisansı kazandıktan sonra üçüncü sıraya (%18,4) gerilemiştir. Çalışma gurubunun yüksek lisansı kazandıktan sonraki en önemli mesleki beklentisi ise “bu eğitimin gelecekte insanları iyi bir işe taşıyabileceği” beklentisi (%26,3) olmuştur. Çalışma gurubu yüksek lisansı kazanınca mesleki beklentileri %4.2 oranında artmıştır. Yüksek lisans yapınca, önceki mesleki beklentilerinin %42,9'u değişmiştir. Katılımcılar, coğrafya yüksek lisansı programını tamamlayınca, yüksek lisansı kazanmadan önceki mesleki beklentilerinin %71,4'ünü gerçekleştirmiş oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmamıza katılan çalışma gurubunun coğrafya yüksek lisans programını kazanmadan önce 16 farklı kategoride toplam 37 farklı akademik görüşü olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans yaptığında ise toplam akademik görüşü sayısı 33'e gerilemiştir. Öğrencilerin coğrafya

**COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK
LİSANSTAN BEKLENTİLERİ**

yüksek lisans programını kazanmadan önceki en önemli akademik beklentisi “farklı akademik kazanımlar elde etmektir”. Yüksek lisans yaptığıında ise akademik beklentilerindeki çeşitlilik artmıştır. Bununla ilgili olarak her biri kendine mahsus ifadelerden oluşan 33 farklı görüş tespit edilmiştir. Katılımcılar yüksek lisansı kazanınca akademik beklentileri %5.8 oranında azalmıştır. Ancak yüksek lisans yapınca önceki akademik beklentilerinin %53,3’ü değişmiştir. Öğrencilerin yüksek lisans yapınca, yüksek lisansı kazanmadan önceki akademik beklentilerinin %46,7’sini karşıladıkları belirlenmiştir.

Kısaca belirtmek gerekirse, yüksek lisans yapan öğrencilerin kişisel ve mesleki beklentileri, yüksek lisans yapmadan önceki beklentilerine göre artmıştır. Toplumsal ve akademik beklentileri ise azalmıştır. Yüksek lisans yapan öğrencilerin akademik beklentileri en fazla, kişisel beklentileri ise en az değişmiştir. Yüksek lisans yapan öğrencilerin kişisel ve mesleki beklentilerinin karşılanma oranı en yüksek, akademik beklentilerinin karşılanma oranı ise en düşüktür.

4.2.Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına dayanarak aşağıdaki öneriler yapılabilir;

Her geçen gün ilgi ve alakanın arttığı coğrafya öğretmenliği yüksek lisans programlarının, öğrencilerin beklentilerini tam olarak karşılayıp karşılayamayacağını önceden daha tutarlı bir şekilde kestirebilmesi için tedbirler alınmalıdır. Bunun için ilgili üniversitelerin internet siteleri etkili bir şekilde kullanılabilir. Ayrıca kitapçık, broşür, reklam vb. uygulamalarla program ayrıntılı bir şekilde tanıtılabilir. Böylelikle öğrencilerin yüksek lisansa müracaat etmeden, verilen bu bilgiler ışığında programın beklentilerini ne ölçüde karşılayıp karşılayamayacağını belirleyebilmesi kolaylaşabilir.

Coğrafya öğretmenliği yüksek lisans programı öğrencilerinin yüksek lisans programına devam ederken ve bitirdikten sonra hâlâ kişisel, toplumsal, mesleki ve akademik bazı beklentilerini karşılayamadıkları belirlenmiştir. Bu durum bir eksiklik olarak görülmeli ve bunun giderilmesi için tedbirler alınmalıdır. Bu tedbirler arasında; öğrencilerin seçebilecekleri derslerin sayısını artırma, öğrencilerin ilgi ve istidatlarına göre ders seçmelerine imkân tanınma, artırılan derslere bağlı

olarak enstitülerin ve anabilim dallarının akademik kadrolarını genişletme gibi birçok uygulama sayılabilir.

Öğrencilerin beklentileri dikkate alındığında, günümüz teknolojisinin yeterli derecede kullanılmaması bir eksiklik olarak görülmektedir. Bu eksikliğin giderilmesi mümkündür. Bunun için enstitülere bu teknolojiyi kullanabilme olanağı sağlanabilir. Ayrıca mevcut eksikliklerin giderilmesi için yurtiçi ve yurtdışı destekli çeşitli projeler ve çalışmalar artırılarak yeni mali kaynaklar ihdas edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akkan, E. (1972). Cumhuriyetin 50. Yıldönümünde Coğrafya. Coğrafya Araştırmaları Dergisi. S: 5-6, s: 1-5. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi. Ankara.
- Anılan, H., Şentürk, J., Girmen, P. ve Öztürk, A. (2005). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Program. Öğrencilerinin Profili, Beklenti ve Sorunlar. (Osmangazi Üniversitesi Örneği), Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı: 17, s. 103 – 109. İzmir.
- Aycan, Ş., Aycan, N. ve Türkoğuz, S. (2005). Fen – Edebiyat Fakültesi Öğretmenlerinin Tezsiz Yüksek Lisans Programlarından Beklentileri ve Kaygılar. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı: 1, Lisansüstü eğitim, s. 17 – 25. İzmir.
- Balci, A. (2004). Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler. Pegema Yayıncılık. 4. Baskı. Ankara.
- Başer, N., Gürhan, B., Yavuz, G. (2005). Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanında Öğrenim Gören Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Aldıkları Eğitimden Beklentileri, Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı: 1, Lisansüstü eğitim, s. 95 – 101. İzmir.
- Doğanay, H.(2002). Coğrafya Öğretim Yöntemleri, Aktif Yayınevi. Erzurum.
- Erinç S., (1997). Coğrafya. Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Bilim; Sosyal Bilimler Cilt I. Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları. s. 51-56. Ankara.

COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEK LİSANSTAN BEKLENTİLERİ

- Erinç, S. (1973). Cumhuriyetin 50. Yılında Türkiye’de coğrafya. Elli yılda coğrafya. Başbakanlık kültür müsteşarlığı. Cumhuriyetin 50. Yıldönümü yayınları no: 11, s. 62. Ankara.
- Erol O., (1987) Ortaöğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Sorunları Sempozyumu, Türk Eğitim Derneği V. Toplantısı Kitabı s. 88. İstanbul.
- Karasar, N. (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayıncılık (12. Baskı). Ankara.
- Karasar, N., Hakan, A., Can, G., Özdaş, K., Sözer, E., Gültekin, M., Boyacı, A., Anıl, H. ve Şenel, A. (1999). Anadolu Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Sosyo-Ekonomik Özellikleri ile Beklenti ve Sorunları. (IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi). Anadolu Üniversitesi yayın no: 1097. Eskişehir.
- Kayan, İ. (2000). Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi: Amaç, yeni hedefler, sorunlar ve öneriler. Ege Coğrafya Dergisi, S. 11, s. 7 - 22. İzmir.
- Koçman, A. (1999). Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi Ve Sorunları. Ege Coğrafya Dergisi, S. 10, s. 1 - 14. İzmir.
- Korkut, H. (2001). Sorgulanan Yüksek Öğretim. Anı yayıncılık. Ankara.
- Kuş, E. (2003). Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri: Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri: Nicel mi; Nitel mi? Anı Yayıncılık. Ankara.
- Özey, R. (1998). Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi. Öz Eğitim Yayınları. No: 33, Konya.
- Öztürk, B. ve Koç., G. (2001). Öğretmen Beklentileri ve Öğrenci Üzerindeki Etkileri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, yıl 7, sayı 27 (Yaz 2001), s. 359-395. Ankara.
- Pazarlıoğlu, M. V., Emeç, H. ve Erdoğan, S. (1999). Dokuz Eylül Üniversitesi Öğrencilerinin Yüksek Öğretim Beklenti Değişkenlerinin Faktör Analizi ile İncelenmesi. Dokuz Eylül

Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, c. 14, S. 2, s. 97-109. İzmir.

Şahin C., (2001). Türkiye'de Coğrafya Öğretimi, Gündüz Eğitim Yayıncılık, s. 29. Ankara.

Tümertekin, E.(2001). Beşeri Coğrafya, Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Bilim: Sosyal Bilimler- II, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, s. 187-217, Ankara.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Güncelleştirilmiş Geliştirilmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık. Ankara.